

М. В. МІХЕЄВ

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Наукові праці МАУП. Серія Юридичні науки, 2018, вип. 55(1), с. 48–53

У сучасній юридичній літературі, що стосується адміністративного права, досить часто можна зустріти такі терміни, як “адміністративне забезпечення”, “адміністративно-правове забезпечення”, “організаційно-правове забезпечення” та ряд подібних. Ці категорії не випадково зустрічаються лише в юридичній літературі, оскільки їх чіткого визначення в законодавстві немає.

У законодавстві неодноразово згадується про адміністративно-правове забезпечення щодо тієї чи іншої діяльності. Наприклад, у Законі України “Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів” певною мірою висвітлюються питання щодо адміністративно-правового забезпечення діяльності приватного виконавця. У законі, наприклад, визначено, що приміщення, де працює приватний виконавець, має відповідати умовам прийому відвідувачів, зберігання, документів, печаток, штампів та товарно-матеріальних цінностей. Крім того він має бути захищеним з метою збереження професійної таємниці [1].

Таким чином ми можемо говорити про адміністративне забезпечення діяльності приватного виконавця. Разом з тим, у цьому випадку може застосовуватися і категорія “організаційне забезпечення”, оскільки організація роботи приватного виконавця має бути впорядкованою.

Поняття адміністративне забезпечення та організаційне забезпечення не є синонімами, адже під час адміністративного забезпечення вся увага спрямована на нормативні акти, які мають визначати дії того чи іншого суб’єкта та їх нормативність і недопущення порушення прав людини. Питання адміністративного права забезпечення тієї чи іншої діяльності розглядалося багатьма вченими. Серед українських вчених ми можемо визначити Ю. Панейка, який сформулював адміністративне право як систему правних засад, які нормують позасудову діяльність держави, спрямовану на досягнення державних цілей [2]. Тобто, на наш погляд, адміністративне право слугує для організації

діяльності влади. З іншого боку Ю. Панейко пише, що адміністративне право це система правових норм, які регулюють стосунки між державою та підпорядкованим державі особами тобто громадянами.

У сучасних умовах сформульовано десятки визначень адміністративного права забезпечення, при цьому вони всі стосуються різних сфер діяльності як держави, так і особи. Для прикладу можна навести монографічні дослідження Діденка С. В. “Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні: теорія і практика” [3], в якому автор досить детально описує питання адміністративно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів у сфері контролю за обігом зброї в Україні, але поряд з тим не визначає поняття “адміністративне забезпечення”.

Питанням адміністративно-правового забезпечення присвячено й ряд інших праць С. І. Лекаря [4], В. В. Бондаренка [5], Б. О. Логвиненко [6], Н. Д. Квасневської [7]. Разом з тим автори не визначають саме поняття адміністративно-правового регулювання та забезпечення. Вони описують механізм адміністративно-правового регулювання і вважають, що адміністративно-правове забезпечення це те, що входить до механізму адміністративно-правового регулювання.

Отже, розглянемо особливості адміністративно-правового забезпечення стосовно виконавчого провадження, а також специфіку тих публічних інтересів, що забезпечуються нормами адміністративного права і відрізняються від інших видів публічного інтересу.

Якщо розглядати діяльність державних і приватних виконавців у процесі виконання рішень судів та інших органів та її адміністративно-правове забезпечення, то ми побачимо, що вона визначена багатьма нормативними актами, які становлять адміністративну нормативну базу їх діяльності.

В організаційному забезпеченні розглядається питання саме виконання тих нормативних актів, які визначають організацію діяльності виконавчої служби. Таким чином можна певною мірою вважати, що адміністративне забезпечення діяльності працівників виконавчої служби є первинним, а організаційне — вторинним, адже без відповідних нормативних актів неможливо організувати будь-яку діяльність, а саме діяльність органів виконавчого провадження.

Адміністративне право, про що неодноразово вказувалося в юридичній літературі, — це галузь права, яка регулює правовідносини, що виникають у сфері діяльності виконавчої влади [8, с. 48].

Оскільки виконавче провадження здійснюється органами виконавчої влади, то вся діяльність органів виконавчого провадження регулюється адміністративним правом. Ми можемо говорити про окремі аспекти забезпечення діяльності державних і приватних виконавців формами і методами цивільного та господарського права, але, на нашу думку, вони є вторинними. В першу чергу організація виконання рішень, тобто адміністративне право, а норми цивільного і господарського права застосовуються вже у процес виконання.

Окремо слід визначити такий термін як “органи виконавчого провадження”. Ми не можемо стверджувати що до органів виконавчого провадження

належать лише органи державної виконавчої служби, адже відповідно до Закону України “Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів” [1] виконання рішень проводиться не тільки працівниками Державної виконавчої служби, а й приватними виконавцями.

При цьому слід зазначити, що система приватних виконавців лише формується в Україні і особливої практичної діяльності нею ще не здійснювалося.

Разом з тим в юридичній літературі виокремлюється ряд категорій, які пов’язані з управлінням, адмініструванням та адміністративним правом. До них належать такі категорії як адміністративна правоздатність, адміністративна дієздатність, адміністративне попередження, адміністративна преюдиція, адміністративна санкція, адміністративне затримання, адміністративне правопорушення, адміністративне провадження, адміністративне стягнення, адміністративний арешт та ін. [9].

Проте, поняття “адміністративний” в більшості випадків визначається як “управлінський”, тобто те, що здійснюється у сфері управління.

У сфері виконавчого провадження не можна стверджувати, що всі адміністративні дії є управлінськими. Якщо розглядати управління органами державної виконавчої служби та контроль за діяльністю приватних виконавців з боку органів Міністерства юстиції України, то ці правовідносини можна вважати управлінськими, якщо ж говорити про процес організації виконання рішень, то такі правовідносини є адміністративними.

Адміністративне право в більшості випадків визнається як публічне право, адже вся діяльність, що здійснюється як органами виконавчої влади, так і органами виконавчого провадження, є відкритою і вона відрізняється від правовідносин приватного права.

Адміністративне право, як публічне право регулює суспільні відносини в різних сферах суспільного життя. До таких сфер належать:

- захист інтересів і свобод громадян;
- захист інтересів держави та органів виконавчої влади
- охорона публічного порядку та захист порядку управління в державі;
- реалізація публічних інтересів у сферах політичної економічної, соціальної, екологічної та іншої діяльності.

Слід зазначити, що публічні інтереси за допомогою адміністративного права закріплюються різними шляхами:

- насамперед — це нормативна фіксація таких інтересів у відповідних нормативних актах;
- закріплення публічних інтересів у законах та підзаконних актах;
- встановлення порядку гарантій забезпечення публічних інтересів, що також фіксується у відповідних нормативних актах;
- визначення способів захисту публічних інтересів та шляхів здійснення такого захисту;
- встановлення видів адміністративної відповідальності за порушення згаданих інтересів.

Таким чином, повертаючись до аналізу поняття “адміністративний”, визначаємо, що воно означає адміністрування, тобто розроблення відповідних нормативних актів для такої діяльності.

Адміністративне забезпечення — це діяльність відповідних державних органів з метою створення умов для реалізації публічних, а також в окремих випадках, приватних інтересів.

З іншого боку, адміністративне забезпечення передбачає фіксацію окремих публічних інтересів. У системі виконавчого провадження можна визначити ряд таких типів публічних інтересів. Насамперед — це інтерес органів місцевої влади та місцевого самоврядування, які хочуть мати впорядковану систему обліку всіх земельних та житлових ресурсів з тим, щоб мати можливість розподіляти залишки між особами, які мають пільги. Боржники не повертають в ряді випадків земельні та житлові ресурси до місцевої влади і керівництво не має можливості перерозподілити їх. Найбільший публічний інтерес мають громадяни, які в разі визнання судом боржників, хочуть повернути свої гроші та матеріальні цінності, які не повертають боржники, або бажають здійснити інші дії, проте вони не можуть цього зробити без впливу на винних осіб. Публічний інтерес самої держави складається з вимог до боржників повернути у державну власність також майно і кошти, які в подальшому можуть бути використані на інші цілі.

Адміністративне забезпечення виконавчого провадження визначає реалізацію адміністративних норм, що встановлені державою з метою впорядкування різних сфер правовідносин. До таких сфер належать:

- 1) виконання виконавчих листів та наказів, що видаються судами України, а в окремих випадках рішень третейських судів міжнародного комерційного арбітражу та рішень іноземних судів, якщо законність таких рішень визнана міжнародними договорами України;
- 2) виконання ухвал, постанов судів у різних процесах;
- 3) забезпечення виконання виконавчих написів нотаріусів;
- 4) виконання рішень комісій по трудових спорах;
- 5) виконання постанов органів, які розглядають справи про адміністративні правопорушення;
- 6) виконання рішень інших державних органів та рішень Європейського суду з прав людини а також рішень суб'єктів державного фінансового моніторингу [10].

Адміністративне забезпечення як процес відбувається в різних сферах суспільного життя. Адміністративне забезпечення виконавчого провадження в першу чергу спрямоване на організацію діяльності державних і приватних виконавців з метою забезпечення прав стягувачів.

На основі викладеного можна дійти таких висновків:

1. Адміністративно-правове забезпечення в українській правовій науці стало однією з провідних категорій, адже більшість правовідносин у сфері адміністративного права здійснюється за допомогою адміністративно-правових норм.

2. Адміністративно-правове забезпечення виконавчого провадження здійснюється за загальною схемою, але має свої особливості, адже публічний інтерес, який забезпечується нормами адміністративного права, є специфічним і відрізняється від інших видів публічного інтересу.
3. Правові норми, які забезпечують здійснення виконавчого провадження, також є загальними, проте зв'язки з іншими галузями права є нерозривним і постійним.

Джерела

---

1. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 29. Ст. 535.
2. Наука адміністрації й адміністративного права. Загальна частина (за виклад. проф. Юрія Панейка) / Уклад.: В. М. Бевзенко, І. Б. Коліушко, О. Р. Радишевська, І. С. Гриценко, П. Б. Стецюк. К.: ВД “Дакор”, 2016. 484 с.
3. *Діденко С. В.* Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні: теорія і практика: монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2016. 396 с.
4. *Лекарь С. І.* Адміністративно-правовий механізм забезпечення економічної безпеки держави: монографія. Х.: Золота миля, 2013. 476 с.
5. *Бондаренко В. В.* Теоретико-практичні основи адміністративно-правового забезпечення реалізації та захист прав громадян на екологічно безпечне навколишнє середовище: монографія. Х.: Золота миля, 2017. 408 с.
6. *Логвиненко Б. О.* Публічне адміністрування сфери охорони здоров'я в Україні: теорія і практика: монографія. К.: МП “Леся”, 2017. 344 с.
7. *Квасневська Н. Д.* Адміністративно-правове забезпечення реформування судострою та судочинства в Україні: монографія / ДНДІ МВС України. Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2016. 534 с.
8. Юридична енциклопедія: в 6 т. Т. 1 / Редкол. Ю. С. Шемшученко (голова редколегії) та ін. К.: “Укр. енцикл.”, 1998. 669 с.
9. *Заросило В. В.* Адміністративно-правове забезпечення проведення масових заходів в Україні. Дис. ... канд. юрид. наук 12. 00. 07. К., 2017. 215 с.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1404 — VIII. К.: Вид. Паливода А. В., 2017. 147 с.

Міхеев М. В. Поняття адміністративно-правового забезпечення проведення виконавчого провадження. Розглядаються питання адміністративно-правового забезпечення виконавчого провадження, а також підстави та система адміністративно-правового забезпечення окремих видів діяльності. Доведено, що адміністративно-правове забезпечення виконавчого провадження має свої специфічні ознаки і вони відрізняються від інших видів адміністративно-правового забезпечення певних видів діяльності. Внесено пропозиції щодо визначення окремих елементів адміністративно-правового забезпечення виконавчого провадження.

Mikheev MV The concept of administrative and legal provision for conducting enforcement proceedings. The article deals with issues of administrative and legal support of executive proceedings. The grounds and system of administrative and legal support of certain types of activity are considered. It is proved that the administrative enforcement of executive proceedings has its own specific features and they differ from other types of administrative and legal support of certain types of activities. Proposals have been made regarding the definition of certain elements of administrative and legal support of executive proceedings.

Михеев М. В. Понятие административно-правового обеспечения проведения исполнительного производства. Рассматриваются вопросы административно-правового обеспечения исполнительного производства. Рассмотрены основания и систему административно-правового обеспечения отдельных видов деятельности. Доказано, что административно-правовое обеспечение исполнительного производства имеет свои специфические черты и они отличаются от других видов административно-правового обеспечения определенных видов деятельности. Внесены предложения по определению отдельных элементов административно-правового обеспечения исполнительного производства.

Надійшла 12 квітня 2018 р.